

Džed Rubinfeld

**TUMAČENJE
UBISTVA**

preveo sa engleskog

Dejan Inić

Mono i Manjana
2007.

Naslov originala
Jed Rubinfeld - The Interpretation of Murder
Copyright © 2006 by Jed Rubinfeld

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Prevod
Dejan Inić

Lektura
Silvana Novaković

Urednik
Tatjana Bižić

Korice
Ateneum

Tehnički urednik
Nenad Đuričić

Štampa
Elvod-print,
Lazarevac

Tiraž
1.500

ISBN 978-86-7804-089-4

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.111(73) - 31

RUBENFELD, Džed
Tumačenje ubistva / Džed Rubinfeld ;
preveo sa engleskog Dejan Inić. - Beograd :
Mono i Manjana, 2007 (Lazarevac: Elvod-print). - 392 str. ; 21 cm

Prevod dela: The Interpretation of Murder / Jed Rubinfeld.
- Tiraž 1.500. - Napomene uz tekst

ISBN 978-86-7804-089-4

COBISS.SR-ID 138014476

*Ejmi,
jedinoj, uvek,
i Sofiji
i Lujzi*

U društvu svog tadašnjeg učenika Karla Junga, Sigmund Frojd je 1909. godine prvi i jedini put posetio Sjedinjene Države i održao niz predavanja o psihoanalizi na Univerzitetu *Klark*, u Vusteru u Masačusetsu. Počasni doktorat koji mu je *Klark* dodelio postao je jedino Frojdovo za života stečeno akademsko priznanje. Uprkos tome što je poseta bila izuzetno uspešna, Frojd se narednih godina ponašao kao da je u Sjedinjenim Državama imao nekakvo traumatično iskustvo. Nazivao je Amerikance divljacima. Optuživao je Ameriku za bolesti koje su ga mučile i davno pre 1909. godine. Frojdovi životopisci nisu mogli da proniknu u ovu tajnu, i pitali su se da li se u Americi desio neki nezabeležen događaj koji bi mogao opravdati njegove neobjašnjive reakcije.

**PRVI
DEO**

Prvo poglavlje

Ne postoji ništa tajanstveno u vezi sa srećom.

Svi nesrećni ljudi nalikuju jedni drugima. Neki davno pretrpljeni bol, neki udarac ponosu, pokoji prezirom ili, još gore, nema-rom ugašen topli plamen ljubavi – takve stvari ih čvrsto stežu, ili se oni uporno drže njih, i svaki dan žive pod pokrovom jučerašnjice. Srećan čovek se ne osvrće. On ne gleda ni daleko pred sebe. On živi u sadašnjici.

Postoji tu međutim jedna začkoljica. Sadašnjost je trajno lišena jednog: suštine. Sreća i suština idu suprotnim putevima. Da bi bio zadovoljan, čovek jednostavno treba da živi u trenutku, i *za* ono što je trenutno. Ali ako traži suštinu – značenje svojih snova, tajni, svog života – mora ponovo proživljavati svoju prošlost, kako god mračna bila, i živeti za budućnost, koliko god nesigurnu. Priroda, prema tome, pred svakog od nas iznosi sreću i suštinu, i zahteva da odaberemo samo jedno.

Što se mene tiče, oduvek sam tragao za suštinom. Tako sam se valjda i obreo u vrelini i gunguli luke Hoboken nedeljne večeri 29. avgusta 1909, čekajući nordijsko-nemački parobrod *Džordž Vašington*, koji je isplovio iz Bremena, da pristane; tim brodom je ka našim obalama plovio jedan čovek kog sam želeo da upoznam više nego ikog na svetu.

U sedam po podne još nije bilo ni traga brodu. Ejbraham Bril, moj prijatelj i kolega-doktor, provodio je vreme u pristaništu sa istim razlogom kao i ja. Strpljenje mu je bilo na izmaku – neprestano se vrpeljio i pušio. Vrelina je i dalje bila ubistvena, a vazduh beše zasićen odurnim mirisom ribe. S vode se uzdizala neprirodna ma-

gla, kao da se more pretvara u paru. Daleko s pučine dopirao je glasan zvuk sirena, premda se nije moglo videti odakle. Čak su i kreštavi galebovi svoje prisustvo odavali samo zvukom. Na pamet mi je pala besmislena mogućnost da se *Džordž Vašington* nasukao negde u magli, te da se dve hiljade i petsto evropskih putnika davi u podnožju Kipa slobode. Nastupio je i sumrak, ali temperatura nije uzimala. I dalje smo čekali.

Ogroman beli brod prikazao se za samo jedan tren – ne kao sve veća tačka na obzoru, već u celosti; kao da je iz magle pravo pred nas stupio mamut. Čitavim pristaništem proneo se kolektivni uzdah i ljudi ustuknuše kao pred duhom. Čarolija je ipak nestala kada su se prolomili povici mornara, koji počеше da dobacuju i privezuju konopce u opštoj zbrci i jurnjavi. Tegljači, njih stotinak, već za nekoliko minuta počеше da istovaraju brodski teret.

Bril povika da krenem za njim i poče ramenima da se probija preko pristanišnog mostića. Zahtev da stupimo na palubu bio mu je odbijen – nikom nije dozvoljeno da silazi s broda ni da se penje na njega. Tek nakon još jednog časa Bril me povuče za rukav i pokazao prema trojici putnika koji su silazili istim putem. Prvi od trojice bio je naočit, besprekorno doteran sedokos i sedobrad gospodin koga sam smesta prepoznao – bečki psihijatar, doktor Sigmund Frojd.

Početakom dvadesetog veka Njujork je trpeo arhitektonske grčeve. Ogromne kule zvane neboderi uspinjale su se jedna za drugom; ljudska ruka nikada nije gradila nešto toliko visoko. Gradska elita je 1908, na otvaranju Ulice Liberti, pljeskom pozdravila izjavu gradonačelnika Maklelana da je četrdeset sedam spratova visoko zdanje od crvene cigle i maltera najviša građevina na svetu. Osamnaest meseci kasnije gradonačelnik je morao da obavi istovetnu ceremoniju presecanja vrpce pri otvaranju pedesetospratne kule Metropolitan, u 24. ulici. Međutim, u tom trenutku već se pripremalo gradilište za zastrašujućí pedesetosmospratni zigurat gospodina Vulvorta u centru grada.

Tumačenje ubistva

U svakoj gradskoj četvrti, na mestu pustih poljana, preko noći su se pojavljivali džinovski gvozdeni kosturi. Lupa i urlik parnih mašina nisu prestajali. Jedino poređenje moglo bi se izvesti s Hausmanovom transformacijom Pariza pre pola veka, ali u Njujorku nije postojala jedinstvena vizija iza čitave scene, nikakva objedinjujuća zamisao, nikakav autoritet ni disciplina. Kapital i suludi poslovni zahvati bili su nezamislivo snažan pokretač, potpuno u skladu sa američkim individualizmom.

Ne može se poreći uloga simbola muškosti u svemu tome. Na zemlji, na nemilosrdnoj mreži Menhetna sačinjenoj od dvesta ulica istok–zapad i dvanaest avenija sever–jug vladao je apstraktno pravougaoni poredak, dok su nesaglediva zdanja nalik kulama, ukrašena krestama poput petlovih glava, dokazivala vladavinu ambicija, špekulacija, takmičenja, želje za dominacijom, pa čak i požude, usmerenih ka visini, veličini, i naravno – novcu.

Balmoral, na Bulevaru – Njujorčani su u to vreme Brodvej od 59. do 155. ulice nazivali Bulevar – bio je jedna od tih silnih novih građevina. Sama njegova izgradnja bila je čin kockanja. Veoma bogati ljudi još su 1909. godine živeli u kućama, a ne u stanovima. „Održavali“ su stanove radi kraćih ili sezonskih boravaka u gradu, ali nisu shvatali kako bi neko zaista mogao da živi u toj sredini. *Balmoral* je bio izazov – hoće li bogataši promeniti mišljenje ako im se ponudi dovoljno velelepan smeštaj.

Balmoral je sa svojih sedamnaest spratova bio viši i raskošniji od ijedne zgrade za stanovanje. Njegova četiri krila zauzimala su čitav gradski blok. Predvorje s rimskom fontanom, u kojoj su se praćakale foke, sijalo je od belog mermera iz Karare. Lusteri su u svim apartmanima bili od iskričavog muranskog stakla. Najmanji apartman imao je osam prostorija, a najveći četrnaest spavaćih soba, sedam kupatila, ogromnu balsku dvoranu visoku dvadeset stopa i prostorije za poslugu. Mogao se iznajmiti za užasavajuću sumu od 495 dolara mesečno.

Vlasnik *Balmorala*, gospodin Džordž Banvel, bio je na zavidnom položaju – gradnjom ovog objekta nije mogao da izgubi novac. Investitori su priložili šest miliona dolara za radove; od te svote on nije zadržao ni dolar, već ju je, obzirno, u celosti prepisao izvođaču ra-

Džed Rubenfeld

dova – *Američkoj čeličani i građevinskoj kompaniji*. Vlasnik te kompanije, međutim, bio je takođe gospodin Džordž Banvel, a troškovi izgradnje iznosili su četiri miliona i dvesta hiljada dolara. Prvog januara 1909, šest meseci uoči predviđenog otvaranja *Balmorala*, gospodin Banvel je izjavio da preostaje da se dovrši rad na još svega dva apartmana. Ova izjava je bila čista izmišljotina, ali poverovali su mu, i u roku od tri nedelje zaista je bilo tako. Gospodin Banvel je ovladao jednom višom istinom – da se i sama istina, baš kao i zgrade, može fabrikovati.

Spoljašnjost *Balmorala* pripadala je najdrecavijem *beaux-art* stilu.¹ Četiri betonska luka, svaki visok četiri metra, po jedan u svakom uglu, bili su kruna krovova – i zapravo su služili kao prozori spavaćih soba poslednjeg sprata, tako da bi neko ko bi se našao sa spoljašnje strane tih prozora mogao prisustvovati mnogim kompromitujućim scenama. Zaista, 29. avgusta, u nedeljno veče, pogled kroz prozor Alabasternog krila bio bi potpuno zaprepašćujući. Jedna vitka devojka izuzetno skladne građe stajala je unutra, skoro naga, obasjana desetinom treperavih sveća. Zglobovi joj behu vezani iznad glave, a vrat pritegnut zasebnom trakom – muškom belom svilenom kravatom koju je jedna čvrsta ruka upravo prejako stezala, gušćići devojku.

Čitavo joj se telo sijalo od znoja po nepodnošljivoj avgustovskoj vrelini. Duge noge bile su joj gole, kao i ruke. Elegantna ramena takođe nisu bila previše zaogrnuti. Devojka je gubila svest. Pokušala je da progovori. Imala je na umu neko pitanje – jednog trena ga je bila svesna, sledećeg ne. Potom ga se opet prisetila: „Moje ime“, prošaputa. „Kako se ja zovem?“

Doktor Frojd, na moje olakšanje, uopšte nije izgledao kao neko ko je sišao s uma. Odavao je priličan autoritet, glava mu beše pravilnog oblika, bradica oštra, precizno podšišana, profesionalna. Bio je visok oko metar i osamdeset, pomalo zaobljen, ali krajnje

---

¹ *Beaux-Arts* – stil potekao iz pariske škole lepih umetnosti; karakteriše ga bogatstvo ukrasa i tendencija ka monumentalnim konceptima u arhitekturi. (Prim. prev.)

dobrodržeci i očuvan za muškarca od pedeset tri godine. Odelo mu je bilo vrhunski skrojeno, a nosio je i sat na lancu i kravatu u evropskom stilu. Sve skupa, izgledao je zapanjujuće pribrano za čoveka koji je upravo proveo nedelju dana putujući okeanom, naročito s obzirom na njegovo neprijatno zdravstveno stanje o kome me je Bril obavestio.

Njegove oči bile su priča za sebe. Bril me je upozorio na to. Dok je Frojd silazio niz brodsku rampu, oči mu behu zastrašujuće, kao da je spreman na buru besa. Možda su mu ogovaranja koja je pretrpeo u Evropi trajno ucrtala mrzovoljnu grimasu na lice. S druge strane, možda mu je jednostavno bilo neprijatno što se našao u Americi. Pre šest meseci, kada je Hol, predsednik Univerziteta *Klark* i moj poslodavac, prvi put pozvao Frojda u Sjedinjene Države, poziv je bio odbijen. Nismo bili sigurni zašto. Hol je bio uporan, objasnio je da univerzitet želi da oda najviše akademske počasti Frojdu i da ga postavi u središte proslave naše dvadesetogodišnjice – pri čemu bi mu bilo omogućeno da održi niz predavanja o psihoanalizi, prvi put na američkom tlu. Frojd je naposljetku pristao – ali možda je sada žalio zbog te odluke?

Ne, ubrzo sam se uverio da su sve te pretpostavke bile bez osnove. Sišavši s rampe, Frojd pripali cigaru – prvo što je učinio na američkom tlu – i u istom trenu prestade da se mršti. Osmehnuo se, kao da je u trenu oslobođen gorčine. Duboko je udahnuo i osvrnuo se. Veličina luke i njen metež kao da su mu bili zabavni.

Bril toplo pozdravi Frojda. Upoznali su se u Evropi. Bril je čak bio kod Frojda u gostima u njegovoj kući u Beču. Pričao mi je o toj večeri toliko puta – o ljupkoj bečkoj kući ispunjenoj antikvitetima, razmaženoj deci i mnogim časovima žustrih razgovora – da sam već sve znao napamet.

Nekoliko novinara izbi niotkuda, okupi se oko Frojda i poče s vikom i pitanjima, uglavnom na nemačkom. Odgovarao je, dobro raspoložen, ali pomalo začuđen što se intervju sprovodi na tako neorganizovan način. Najzad, Bril ih rastera i privede me bliže.

„Dozvolite mi“, oslovi on Frojda, „da vam predstavim doktora Stratama Jangera; nedavno je diplomirao na *Harvardu*, a sada predaje na *Klarku*, i Hol ga je posebno zadužio da vam bude pri ruci